

**แนวทางส่งเสริมการพัฒนาดตนเองตามหลักศาสนาอิสลาม
ของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช***
**GUIDELINES FOR PROMOTING SELF-DEVELOPMENT ACCORDING TO ISLAMIC
PRINCIPLES OF STUDENTS OF THE MUSLIM RELATIONS CLUB
NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY**

นิสรีน หิมมะ,* ชันรำ รักดี, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโช แชน้ำแก้ว, สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร

Nisreen Himma, Sanra Rakdee, Jittima Damrongwattana, Daycho Khaenamkhaew, Sutira Chairuksa Ngoenthawon

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Graduate School, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: nisreenhimma@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ และแนวทางส่งเสริมการพัฒนาดตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 3 คน กลุ่มศิษย์เก่าชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 3 คน และอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 2 คน มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนา วิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาดตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ตามหลักการปฏิบัติของพระเจ้าได้ทรงละเว้นในการกระทำต่าง ๆ ในแนวทางศาสนาเพื่อความสุขและความเลื่อมใสทางศาสนา 2) หลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ คือ การหักทากันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความกลมเกลียวในหมู่คณะเพื่อมการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ทบทวนข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขตัวเองให้ดีขึ้น 3) หลักการในการพัฒนาตนเอง คือ เป็นการรับเอาสิ่งใหม่ ๆ มาพัฒนาชีวิตและรู้เท่าทันข่าวสารต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขตัวเอง 2) แนวทางส่งเสริมการพัฒนาดตนเองตามหลักศาสนาอิสลาม ของนักศึกษาชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า 1) การส่งเสริมจัดอบรมศีลธรรมจริยธรรมเพื่อกล่อมเกลาคใจ โดยการจัดทำค่ายอบรมศีลธรรมจริยธรรม 2) การจัดกิจกรรมในชมรมเพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การจัดกิจกรรมกระชับมิตร 3) การสร้างอาชีพเสริมระหว่างเรียน โดยการหารายได้เสริม

* Received 3 June 2025; Revised 26 June 2025; Accepted 27 June 2025

คำสำคัญ : แนวทางส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลาม, ชุมรมุสลิมสายสัมพันธ์, แนวทางหนึ่งในการส่งเสริมเยาวชน

Abstract

This study aims to examine the self-development according to Islamic principles among members of the Muslim Friendship Club at Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, as well as to explore ways to promote such development. The key informants consist of eight individuals: six student members of the Muslim Friendship Club and two faculty advisors. The research tool used is an interview form, and the data were analyzed using descriptive analysis. The research findings reveal the following: 1) Self-development according to Islamic principles among the students includes: 1) Practices towards God: Students follow the five pillars of Islam—declaration of faith (Shahada), performing prayer (Salat), fasting during Ramadan (Sawm), giving alms (Zakat), and pilgrimage to Mecca (Hajj). 2) Human relations: Positive interactions begin with a smile and greeting during first encounters, as well as maintaining good manners in actions, speech, and thoughts. 3) Personal development: Students engage in learning new things and reflect on their weaknesses in order to improve themselves. 2) Guidelines for promoting self-development based on Islamic principles include: 1) Moral and ethical training: Organizing moral and ethical training camps to cultivate inner values. 2) Club activities: Promoting beneficial use of free time through friendship-building activities. 3) Creating supplementary careers: Encouraging students to earn additional income through various means available during their studies.

Keywords: Guidelines for Promoting Self-Development According to Islamic Principles, Muslim Friendship Club, A Youth Development Approach

บทนำ

ในด้านคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขันต่าง ๆ รวมทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมเนื่องจากในยุคนี้สังคมเกิดการเสื่อมถอยลงทำให้คนไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็มีการเสื่อมถอยลงเพื่อหาทางแก้ไขปัญหานี้จึงอยากมีการพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองของบุคคล โดยปรับพฤติกรรมใหม่ของคุณคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์แบบ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเองด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดจนสภาพแวดล้อมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา บุคคลที่สามารถพัฒนาตนเองตลอดเวลาพร้อมปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ (นะดา แสงวิมาน และคณะ, 2560) การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความพยายามในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของไปในทางที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้บุคคลได้เข้าใจความรู้สึกในคุณค่าในการพัฒนาตนเองประสบความสำเร็จ

ชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ก่อตั้งครั้งแรกประมาณปี พ.ศ. 2520 เกิดจากการรวมตัวของนักศึกษามุสลิมโดยขณะนั้นเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูในช่วงแรกมีสมาชิกชมรมประมาณ 30 คนโดยมีชื่อเรียกว่า “ชมรมมุสลิม” มีกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในขณะนั้นเป็นการออกค่ายอาสาและการสร้างความสัมพันธ์ในชมรม ปีพ.ศ. 2522 โรงเรียนฝึกหัดครูได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูซึ่งทำให้ชมรมมีการพัฒนามากขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2533 ซึ่งชมรมมุสลิมเกิดปัญหาแตกแยกในมหาวิทยาลัยระหว่างมุสลิมกับพุทธศาสนิกชน (ประสงค์ ถึงแสง, 2559) ซึ่งมีความเข้าใจว่านักศึกษามุสลิมแบ่งแยกในสถาบันทำให้มีการเปลี่ยนชื่อ ชมรมเป็น “ชมรมสายสัมพันธ์” ในขณะนั้นสมาชิกมีประมาณ 100 คน ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 วิทยาลัยครูทั่วประเทศรวมทั้งวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชได้เปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชทำให้ชมรมสายสัมพันธ์เข้าสู่ยุคพัฒนาและได้ยกฐานะชมรมเป็นที่รู้จักแก่ชมรมมุสลิมในสถาบัน อื่น ๆ มากยิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2549 ชมรมได้เพิ่มคำว่า “มุสลิม” เพื่อเป็นที่รู้จักแก่นักศึกษาใหม่และบุคลากรโดยทั่วไปเป็น “ชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์” ซึ่งในปีนั้นชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มีสมาชิกประมาณ 1,500 คน และในปัจจุบันชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ที่เป็นสมาชิกชมรมประมาณ 3,500 กว่าคน ชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์สร้างสรรค์อิสลามให้สดใส เพื่อนักศึกษามุสลิมที่จิตใจ เชื่อมมั่นในอัลลอฮ์องค์เดียว กว่าจะตั้งขึ้นมาเป็นชมรมวันนี้ก็ได้มีอะไรที่มากมายอาจจะเหนื่อยจะล้าแต่เราก็ไม่ย่อท้อเพื่อชมรมของเรา ก็เพื่อนนักศึกษามุสลิมแห่งนี้ราชภัฏนครศรีธรรมราชได้มีอิหม่ามและตามศาสนาของเราทุกคนเพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจให้พ้นภัยที่มันล้นพ้น และเพื่อนักศึกษามุสลิมทุกคนเชื่อมั่นใน “อัลลอฮ์ตาอาลา” ชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มีแนวทางส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลาม สถานศึกษาและโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน การเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็ง สถานศึกษาและโรงเรียนที่ปลูกฝังเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถและจริยธรรมที่งดงามในด้านศาสนา สำหรับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้

แนวทางหนึ่งในการส่งเสริมเยาวชนให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามคือ การจัดตั้ง “ชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน” โดยใช้มัชยิดเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของชมรม มีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดกิจกรรมในการดำเนินให้ชัดเจน แล้วมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของชมรม และมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และที่สำคัญควรมีการเน้นกิจกรรมหรือโครงการทั้งภาคศาสนาและภาคสังคมควบคู่กัน และมีความสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน เน้นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การให้ความรู้ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม การดักเตือน การเชิญชวนการให้คำปรึกษา และการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น (อับดุลอาซีซ สุนธารักษ์, 2558)

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคมของเราโดยยกตัวอย่างคือศาสนาอิสลามเพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษามุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เนื่องจากได้เห็นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่นักศึกษามุสลิมให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม เป็นจุดเชื่อมความรักความสัมพันธ์แก่นักศึกษามุสลิมในมหาวิทยาลัย และให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสงบสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 3 คน แกนนำศิษย์เก่าในชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ 3 คน เลือกแบบเจาะจงเนื่องจากเป็นกรรมการและแกนนำหลักในชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ รวม 6 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ กลุ่มผู้ส่งเสริมและสนับสนุนชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 2 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่ทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านมาตรวจสอบเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือได้แก่ 1) ผู้นำทางด้านศาสนา 2 ท่าน 2) ผู้นำทางด้านศาสนาและการปกครองในโรงเรียน 1 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ ที่ชัดเจน และกลุ่มเป้าหมายมีจำนวน 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 8 คน โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกขึ้นเพื่อสัมภาษณ์เฉพาะเกี่ยวกับ 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 การพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและประธานชมรมมุสลิมสัมพันธ์ก่อนลงพื้นที่ โดยใช้เครื่องมือสื่อสารออนไลน์ เพื่อติดต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและประธานที่อยู่ในชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
2. การเตรียมแบบสัมภาษณ์และข้อมูล คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ตอนที่ 2 การพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
3. การลงพื้นที่ภาคสนามในชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครศรีธรรมราช และเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

4. หลังเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง หากข้อมูลยังไม่ครบถ้วนหรือขาดในส่วนไหน ก็ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามหรือจากการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง นำมาประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์เชิงคุณภาพเชื่อมโยงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ศึกษาแนวทางส่งเสริมตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1.1 หลักวิธีการในการปฏิบัติตนต่อพระเจ้า พบว่า การปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้า ด้วยการกระทำสิ่งที่พระองค์ทรงสั่งใช้ ละเว้นในสิ่งที่พระองค์ทรงห้ามเพื่อให้เรามีความสุขเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันที่ได้กล่าวไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน โดยการปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติ 5 ประการ คือ การกล่าวปฏิญาณตน การดำรงละหมาดให้ครบ 5 เวลา การถือศีลอดตลอดเดือนรอมฎอน การบริจาคซะกาต การไปประกอบพิธีฮัจญ์หนึ่งครั้งในชีวิตหากมีความสามารถ และการละเว้นในสิ่งที่ศาสนาห้าม คือ การไม่กราบไหว้บูชาสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ ห้ามเล่นการพนัน

ภาพที่ 1 ละหมาดตะรอเวียะในเดือนรอมฎอน

1.2 หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ พบว่า เราสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ในครั้งแรกด้วยการยิ้มทักทาย ซึ่งรอยยิ้มเป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกได้ถึงความเป็นมิตรได้ดี ซึ่งศาสนาอิสลามถือว่าการยิ้มด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นการให้ทาน (ซอดาเกาะห์) อีกทั้งการกล่าวทักทาย ยังเป็นการกล่าวทักทายของชาวมุสลิมในการพบเจอเมื่อมีการพบปะพูดคุยกัน

ภาพที่ 2 การทักทายด้วยการสลาม

1.3 หลักการในการพัฒนาตนเอง พบว่า การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การที่เราำประสบการณั้ที่เกิดขึ้นกับใช้กับตัวเรามาปรับใช้เพื่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และปรับปรุงพัฒนาตนเองด้วยการวางแผนการปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตในแต่ละวัน โดยตามแบบแผนที่วางไว้จะต้องสามารถนำพาตนเองและผู้อื่นให้เป็นบุคคลที่ดีมากยิ่งขึ้น การปฏิบัติตนตามท่านศาสนานบีมุฮำหมัด (ช.ล.) เพราะท่านเป็นต้นแบบที่ดีงามที่พวกเราควรปฏิบัติตามในการดำเนินชีวิต

ภาพที่ 3 ประชุมปรึกษาหารือเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม

2. ศึกษาแนวทางส่งเสริมตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

2.1 การส่งเสริมจัดอบรมศีลธรรมจริยธรรมเพื่อกล่อมเกลาจิตใจ พบว่า การขัดเกลาจิตใจโดยการจัดทำค่ายอบรมศีลธรรมจริยธรรม เพื่อกล่อมเกลาจิตใจและเพื่อสร้างความสมัครสมานความสามัคคีและปลูกฝังหลักศาสนาให้กับผู้ที่เข้าร่วมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการยึดมั่นในหลักศาสนา และทำให้มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตท่ามกลางการอยู่ร่วมกับเพื่อนในมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4 ค่ายอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสู่การเป็นมุสลิมที่ดี

2.2 การจัดกิจกรรมในชมรมเพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พบว่า การจัดกิจกรรม กระชับมิตร เป็นการสร้างความสัมพันธ์ทำความรู้จักกับรุ่นพี่รุ่นน้องภายในชมรม โดยได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กิจกรรมเป็นสื่อกลางเพื่อสร้างความสามัคคีกันภายในกลุ่มหมู่คณะ และให้เกิดความรัก ความเห็นอกเห็นใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในชมรมและหาแนวทางเพื่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในชีวิต

ภาพที่ 5 กิจกรรมกีฬาสายสัมพันธ์

2.3 การสร้างอาชีพเสริมระหว่างเรียน พบว่า การหารายได้เสริม ในปัจจุบันเราสามารถสร้างอาชีพเสริมระหว่างเรียนได้หลากหลายช่องทาง โดยเราจะต้องยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต และถูกต้องตามหลักศาสนา ซึ่งอาชีพที่ศาสนาอิสลามไม่อนุญาตให้ทำ เช่น การขายลอตเตอรี่ การขายสุรา การเลี้ยงสุกร ตลอดจนการทำธุรกรรมที่มีดอกเบี้ย ซึ่งมุสลิมไม่สามารถประกอบอาชีพนี้ได้ถึงแม้จะถูกต้องตามหลักกฎหมายของบ้านเมืองก็ตาม

ภาพที่ 6 กิจกรรมออกบูธหารายได้เข้าชมรม

อภิปรายผล

1. ศึกษาแนวทางส่งเสริมตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1.1 หลักวิธีการในการปฏิบัติตนต่อพระเจ้า พบว่า ใช้หลักวิธีการในการปฏิบัติตนต่อพระเจ้าโดยปฏิบัติตามหลัก 5 ประการ ปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ และท่าน นบีมุฮัมมัดเป็น ศาสนทูตของพระองค์ ดำรงละหมาดให้ครบ 5 เวลา ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน บริจาคซะกาต และประกอบพิธีหัจญ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรหมธิภา เอี่ยมสิริบริดา และคณะ หลักปฏิบัติที่สำคัญทั้งห้าประการในอิสลาม ได้แก่ การกล่าวคำปฏิญาณตน เป็นประโยคที่เป็นกุญแจเพื่อเข้าสู่อิสลาม การละหมาด คือการกล่าวอิริยาบถ และบทขอพรต่าง ๆ ที่ถูกปฏิบัติในรูปแบบเฉพาะห้าครั้งในทุก ๆ วัน การจ่ายซะกาต คือการที่มุสลิมผู้มีทรัพย์สินจ่ายจำนวนหนึ่งจากทรัพย์สินของเขาแก่ผู้ขาดแคลน การถือศีลอด หมายถึง การที่บุคคลละเว้นอาหารและเครื่องดื่ม ในช่วงเวลาเดือนเราะมะฎอน การประกอบพิธีหัจญ์ หมายถึง รูปแบบของการประกอบศาสนกิจต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ ณ เมืองมักกะฮ์ ซึ่งเป็นข้อบังคับเพียงครั้งเดียวในชีวิตมุสลิม ผู้ที่มีความสามารถทางด้านทรัพย์สินและสุขภาพร่างกาย ส่วนผู้ที่ไม่สามารถดังกล่าวก็ถือว่าอนุโลมให้ละเว้นได้ (พรหมธิภา เอี่ยมสิริบริดา และคณะ, 2553)

1.2 หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ พบว่า การยึดมั่นทักทายเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ในครั้งแรกที่พบกัน ซึ่งการกล่าว ไห้سلام เป็นการกล่าวทักทายของชาวมุสลิมในการพบเจอ อีกทั้งการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือแบ่งปันกัน และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีด้วยการมีมารยาทที่ดีทั้งกาย วาจา ใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วชิรวรร งามละม่อม องค์ประกอบในการพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ มีดังนี้ บุคลิกท่าทาง นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะกิริยาท่าทางคือการสื่อสารที่สำคัญซึ่งจะทำให้ผู้อื่นรู้ถึงจิตใจตลอดจนความนึกคิดของบุคคลผู้นั้น การพัฒนาคุณสมบัติทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเป็นทางที่จะทำให้ผู้อื่นยอมรับและยกย่องบุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อคนอื่น ย่อมจะทำให้ได้รับความสนับสนุนและร่วมมือ พัฒนาคุณสมบัติเฉพาะตัว ทำให้ได้รับการยอมรับจากสมาชิกส่วนใหญ่ ดังนั้นนอกจากความรู้ความสามารถแล้ว เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตและประพฤติตนอยู่ภายใต้คุณธรรมความดี ตามบรรทัดฐานของสังคมนั้น ๆ (วชิรวรร งามละม่อม, 2558)

1.3 หลักการในการพัฒนาตนเอง พบว่า การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ คือการหาประสบการณ์หรือค้นคว้าข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองเพื่อให้ตัวเราสามารถไปถึงเป้าหมายที่เราวางไว้ และทบทวนตัวเองในการใช้ชีวิตแต่ละวันว่าเรามีข้อบกพร่องอะไรบ้าง เพื่อที่จะนำสิ่งเหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไขตัวเองให้ดีขึ้น และพัฒนาตนเองขึ้นไปเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไฟซอน ยิงนิยม และศิวรักษ์ ศิวารมย์ การพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลาม คือ การพัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุดแก่ตนเองและบุคคลอื่น คือ การช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง เปิดโอกาสเรียนรู้ที่จะเผชิญกับสภาพความเป็นจริง และสภาพสิ่งแวดล้อมโดยให้มนุษย์ใช้สติปัญญาไตร่ตรองในสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุต้นตอของปัญหาและยอมรับในสิ่งที่ถูก ผิด ชั่ว ดี มีการขอร้องและให้อภัยเกิดการยอมรับในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้บุคคลนั้นพัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในโลกนี้และโลกหน้า (ไฟซอน ยิงนิยม และศิวรักษ์ ศิวารมย์, 2551)

2. ศึกษาแนวทางส่งเสริมตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

2.1 การส่งเสริมจิตอบรมศีลธรรมจริยธรรมเพื่อก่อผลเกลาจิตใจ พบว่า การจัดทำค่ายอบรมศีลธรรมจริยธรรม เพื่อก่อผลเกลาจิตใจปลูกฝังหลักศาสนาให้กับผู้ที่เข้าร่วมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการยึดมั่นในหลักศาสนา และทำให้มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตท่ามกลางการอยู่ร่วมกับเพื่อนในมหาลัย อีกทั้งให้คำแนะนำคำตักเตือนเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้งานและกิจกรรมออกมาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อับบาส อับบาส หลับดวง และคณะ พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักการอิสลามจะต้องครอบคลุมในด้านต่าง ๆ การพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักการอิสลามเพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพิ่มขีดความสามารถของประชาชาติมุสลิมเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนในสังคมตามแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาทุนมนุษย์ตามวิถีอิสลาม (อับบาส หลับดวง และคณะ, 2560) เช่น ได้ส่งเสริมให้มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีนี้ภายใต้กรอบของศาสนาอิสลาม ใช้วิธีการปรึกษาหารือในกิจการขององค์กรด้วยหลักคำสอนศาสนาอิสลาม ตักเตือนซึ่งกันและกัน สามัคคีและสามารถป้องกันความแตกแยกที่นำไปสู่ความอ่อนแอ การรักษาหัวใจ ให้เกียรติและปฏิบัติต่อกันด้วยดีกับเพื่อนมนุษย์ (นันทรัตน์ เจริญกุล, 2552)

2.2 การจัดกิจกรรมในชมรมเพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พบว่า การจัดกิจกรรมกระชับมิตร เป็นการสร้างความสัมพันธ์ทำความรู้จักกับรุ่นพี่รุ่นน้องภายในชมรม โดยได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเข้าร่วมฟังอบรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมการเล่นกีฬาสายสัมพันธ์ โดยได้ให้กิจกรรมเป็นสื่อกลางเพื่อสร้างความสามัคคีกันภายในกลุ่มหมู่คณะ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กันยารัตน์ เมืองแก้ว พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการพัฒนาตนเอง ดังนี้ ด้านร่างกาย การดูแลรักษาสุขภาพร่างกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกาย ด้านจิตใจ ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ การหาวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมสามารถเข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้านสังคม ได้แก่ การรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านสติปัญญา ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผลสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบรู้จักหาวิธีการจัดการรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ด้วยปัญญา (กันยารัตน์ เมืองแก้ว, 2561)

2.3 การสร้างอาชีพเสริมระหว่างเรียน พบว่า การหารายได้เสริม โดยในปัจจุบันเราสามารถสร้างอาชีพเสริมระหว่างเรียนได้หลากหลายช่องทาง ซึ่งเป็นการหารายได้เสริมระหว่างเรียนทำให้สามารถช่วยแบ่งเบาภาระในการลดค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัว อีกทั้งยังมีเงินส่วนหนึ่งเก็บไว้เป็นทุนสำรองให้กับตัวเองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นุสรานามเดช การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะในการแสวงหาความรู้ แสวงหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และมีความหมาย ซึ่งมีอยู่รอบตัวผู้เรียนอย่างมากมายมหาศาล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ (นุสรานามเดช, 2557)

องค์ความรู้ใหม่

การเดินทางสู่การพัฒนาตนเองในอิสลาม

ภาพที่ 1 การพัฒนามุสลิมนุญญัตตามวิถีอิสลาม

สรุปและข้อเสนอแนะ

ชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ควรเป็นจุดเชื่อมความรักความสัมพันธ์ให้กับนักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และช่วยแก้ไขปัญหาด้านสิทธิของนักศึกษามุสลิมให้สามารถปฏิบัติตนได้ตามหลักการของศาสนาได้อย่างถูกต้อง ควรมีแหล่งเรียนรู้ทางด้านศาสนา และวัฒนธรรมให้กับนักศึกษาต่างศาสนิกชนที่มีความสนใจอยากจะศึกษาความหลากหลายและความแตกต่างของสังคมพหุวัฒนธรรม ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ยีนหยัด และมั่นคงในหลักธรรมอิสลามให้กับสมาชิกในชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะต่อชุมชนและสังคม 1) ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกิจกรรมการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม ภาคฤดูร้อน โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมในการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ 2) การจัดกิจกรรมที่

เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมกับสมาชิกชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ โดยการจัดทำโครงการจิตอาสาพัฒนาชุมชน ช่วยกันทำความสะอาดภายในหมู่บ้านร่วมกับชาวบ้านในชุมชน ตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เห็นถึงคุณค่าของการช่วยเหลือผู้อื่น 3) มีการส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนภายนอก เพื่อสร้างเครือข่ายทำให้เกิดการทำงานร่วมกันในโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย อีกทั้งชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ยังมีการจัดกิจกรรมแบ่งปันความรู้อบรมหรือสัมมนาเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ๆ เยาวชนในชุมชน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ควรสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินคุณภาพของชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ เช่น คุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ 2) ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ให้กับสมาชิกในชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ และมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมมุสลิม เช่น งานเทศกาล, การแสดงศิลปะ หรือการจัดนิทรรศการ เพื่อสร้างความเข้าใจและความเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง 3) ควรปรับปรุงพัฒนาสถานที่ให้มีพื้นที่กว้างกว่าเดิม เพื่อรองรับนักศึกษาในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม ควรปรับปรุงซ่อมบำรุงและช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในห้องชมรมให้มีสภาพที่สมบูรณ์พร้อมจะใช้งานอยู่ตลอดเวลา เพื่อทำให้เกิดความสะดวกสบายต่อการใช้งานข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยในครั้งต่อไป 1) ควรมีการส่งเสริมในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันภายในกลุ่มชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความสามัคคี และอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข 2) ควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และทำการศึกษาความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือสังคมเดียวกันได้อย่างสันติ เข้าใจความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม 3) ควรมีการศึกษาถึงแนวทางในการสร้างเครือข่ายชมรมมุสลิม การเชื่อมโยงของกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กร เพื่อได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์กับบุคคลหรือชมรมองค์กรที่อยู่ภายนอก โดยได้มีการเชิญเครือข่ายชมรมมุสลิมภายนอกมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มาเข้าร่วมจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “แนวทางส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามหลักศาสนาอิสลามของนักศึกษาชมรมมุสลิมสายสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตาจากอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์สาขาวิชาการพัฒนาชุมชนทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ถ่ายทอดวิชาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยที่ถูกต้องให้แก่ผู้วิจัย เสียสละเวลาตรวจสอบความถูกต้องด้วยความเอาใจใส่เต็มความสามารถขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชนที่เอื้อสถานที่ค้นคว้าทางวิชาการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา สำนวนภาษา ตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้ข้อคิดเห็นแนะนำแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณที่ปรึกษาที่คอยเติมเต็มความรู้และให้คำปรึกษาในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่อนุเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ และผู้ที่สนับสนุนในการทำวิจัยทุกท่าน ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจเสมอมาจนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณา ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ เมืองแก้ว. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการพัฒนาตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11(2), 197-215.
- นะดา แสงวิมาน และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างจิตวิทยาศาสตร์โดยใช้ทฤษฎี
การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสาร AL-NUR บัณฑิต
วิทยาลัย, 12(22), 93-102.
- นันทรัตน์ เจริญกุล. (2552). การจัดการความรู้ (Knowledge Management- KM). วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา, 21(1), 12-26.
- นุสราน นามเดช. (2557). การเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง. วารสารพันตาสถาบัน, 25(2), 27-38.
- ประสงค์ ถึงแสง. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (Strategies to Improve
School and Community Relationships). เรียกใช้เมื่อ 19 เมษายน 2567 จาก
<https://www.truelookpanya.com/dhamma/content/52243>
- พรรณธิภา เอี่ยมศิริปรีดา และคณะ. (2553). ผู้นำศาสนาและการสร้างสังคมสันติสุข. วารสารศาสนาและ
วัฒนธรรม, 4(1), 110-154.
- ไพชออน ยิงนิยม และศิริรักษ์ ศิวารมย์. (2551). แนวคิดการแนะแนวตามแนวทางทานสาตามุฮัมมัด. วารสาร อัล-
นุร บัณฑิตวิทยาลัย, 3(5), 89-100.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง. เรียกใช้เมื่อ 25 มิถุนายน 2567 จาก
https://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_11.html
- อับดุลอาซีซ สุนธารักษ์. (2558). หลักปฏิบัติที่สำคัญทั้งห้าประการในอิสลาม. เรียกใช้เมื่อ 25 กรกฎาคม 2567
จาก <https://www.islammore.com/view/3415>
- อับบาส หลับด้วง และคณะ. (2560). รูปแบบและแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาทุนมนุษย์ตามวิถีอิสลาม.
วารสารอิสลามศึกษา, 8(2), 29-40.